

Od besed k dejanjem!

Kot poročamo na drugem mestu, je politični tajnik italijanske krščanskodemokratske stranke Flaminio Piccoli, ki je bil na začetku tega tedna na obisku v Beogradu, izjavil, kako se tudi njegova stranka strinja, da je treba z zakonom zaščititi slovensko narodno manjšino v Italiji. Pri tem je omenil zaščito »kulture, pobud in prisotnosti manjšine«. Politični tajnik stranke relativne večine je torej v bistvu potrdil, kar je bil lanskega novembra v Rimu izjavil enotni delegaciji slovenske narodne manjšine.

Ob njegovih izvajanjih v Beogradu moramo najprej ugotoviti, da gre za še eno načelno obljubo in zagotovilo pomembnega italijanskega politika v korist naše manjšine, ki se pridružuje številnim obljubam in zagotovilom, katerih je bila lani deležna naša manjšina. Žal pa je do zdaj vse ostalo le na ravni besednih zagotovil, medtem ko bi slovenska manjšina krvavo potrebovala stvarnih ukrepov in dejanj, kajti čas nikakor ne dela v njen prid.

Tudi v tej številki našega lista pišemo o novih razlastitvah zemlje, ki bo šla iz rok slovenskih lastnikov in bo žrtvovana na oltar »družbenega napredka«, kot pravijo tisti, ki jo jemljejo. Še vedno se dalje dogaja, da pristojni uradi in tudi upravni ter zakonodajni zbori v naši deželi načrtujejo in urejajo nadaljnji gospodarski razvoj in v tej zvezi predvsem nadaljnji urbanistični razvoj, ne da bi niti pomislili na potrebe in koristi slovenske narodne skupnosti, saj za omenjene urade in zbornice ta skupnost dejansko ne obstaja. Dovolj je namreč, da pomislimo na deželni urbanistični načrt, na to s stališča splošnih interesov slovenske manjšine, pravo pravcato spako, pa bomo ugotovili, da zgornje trditve niso iz trte izvite ali pretirane.

Vse to se predvsem zato dogaja, ker naša manjšina nima posebnega zakona ali zakonov, ki bi ščitili njene življenjske pravice, njen obstoj in njen nadaljnji razvoj.

Kot se po eni strani veselimo izjav, ki jih v zadnjem času slišimo iz ust pomembnih in uglednih italijanskih politikov v prid naše manjšine, tako po drugi strani postaja čedalje odločnejša naša zahteva, da je treba od besed čimprej preiti k dejanjem, kajti samo dejanja morejo urediti naše probleme.

Idealizem in terorizem

V manj kot mesecu dni je doživela organizacija teroristov v Italiji take udarce, da si najbrž ne bo več opomogla od njih, čeprav je seveda prezgodaj, da bi napovedovali njen konec. Problem namreč ni v organizaciji, ampak v koreninah. So stvari, ki napravljajo italijansko družbo ranljivo za teroristično aktivnost, hkrati pa so tudi vzroki, ki onemogočajo in bodo vedno onemogočali terorizmu, da bi spravil italijansko ali katerokoli drugo demokracijo na kolena. V mislih imamo seveda tako podtalno, anonimno obliko terorizma, kot se je zadnja leta razmahnil v Italiji.

Skoro vsak dan odkrijejo varnostne sile kakega novega »profesorja«, ki je zamenjal poučevanje mladine za poklicno teroristično aktivnost. Že začelo se je s »profesorji«, ki zdaj že dolga leta sedijo v ječah. K njim lahko prištejemo tudi univerzitetne študente, ki so obesili šolanje na klin in se gredo rajši revolveraše. Med teroristi so tudi obilno zastopani učitelji in učiteljice, celo otroške negovalke in vrtnarice, pa tudi bolničarji in bolničarke, kak zdravnik ali zdravnica, in celo kak duhovnik. Psihologov, filozofov in sociologov pa kar mrgoli. Zdi se nam že skoraj nekaj normalnega, da primejo kakega »sociologa« s pištolo v žepu. Po njihovem pač tudi to spada k sociologiji.

To zveni morda kot ironiziranje, toda sociologi s pištolo mislijo resno. Po njihovem je mogoče ustvariti pravičen družbeni red na svetu samo s pištolami in brzostrelkami. Trdno so prepričani, da so ljudske množice uboge na duhu in da se zato ne zavedajo, kaj je dobro zanje oziroma dobro, absolutno dobro sploh, namreč tak družbeni red, kot ga imajo v mislih rdeči teroristi. Zato se čutijo ti upravičeni, da v njihovo dobro ustvarijo v Italiji, pa tudi drugod tako družbo, ki bo dokončno osrečila ljudi, tudi proti njihovi lastni volji. Namen pa po njihovem posvečuje sredstva, torej tudi pištole, brzostrelke, ugrabitve, umore ugrabljenih politikov, gospodarstvenikov ter pripadnikov varnostnih

sil kot predstavnikov in branilcev obstoječega demokratičnega reda.

Ta red seveda nikakor ni idealen. V njem se dogaja vsepolno socialnih, političnih in osebnih, pač vsakovrstnih krivic. Toda poborniki idealnega družbenega reda, kakršnega imajo v mislih teroristi (če si pod njim sploh kaj konkretnega predstavljajo), so skrajno naivni in nevedni, če menijo, da je mogoče ali da bo sploh kdaj mogoče ustvariti na svetu idealni družbeni red. To bi seveda pomenilo konec zgodovine, kajti take »idealne« razmere — ki seveda sploh niso uresničljive — bi pomenile za človeštvo isto, kakor bi pomenile za posameznika razmere, v katerih bi bilo zanj že vse urejeno, ko bi se rodil na svet. Za nič se mu ne bi bilo treba truditi, odpadel bi vsak življenjski boj, pa tudi vsaka sanjarija, vsak cilj, vsako veselje nad uspehom in vsakršen občutek zadoščenja. Izginila bi razlika med sposobnimi in nesposobnimi, med dobrimi in slabimi, med inteligentnimi in neinteligentnimi. Vsi bi bili v vsem enaki, kar bi pa v resnici pomenilo, da so inteligentni izenačeni z bedaki in slabi z dobrimi. Tak idealni red bi pomenil zmagoslavje zabityh in nesposobnih nad brihtnimi in sposobnimi, v imenu popolne enakosti in pravičnosti.

Vsi, sposobni in nesposobni, dobri in slabi, pa bi bili v resnici izročeni na milost in nemilost varuhom take enakosti, tistim, ki bi s silo in terorjem ohranjali obstoj in nespremenljivost takega reda, če bi ga seveda sploh bilo mogoče uresničiti. Bil bi mir blaznice ali mir pokopališč. Človek bi izgubil veselje do dela in sploh do življenja.

Idealisti, iz katerih se rekrutirajo teroristi v Italiji, Nemčiji in drugod, so v resnici neke vrste blazneži, skregani z resničnim življenjem. Zapredeni so v sanjarije, ki so neuresničljive, pri tem pa nesposobni za resnično življenje, za uveljavljanje svoje osebe in svojih sposobnosti v družbi, v katero so postavljeni. Značilen je primer

dalje na 8. strani ■

Slovenska skupnost za preklic zakona o kraških rezervatih

Slovenska skupnost je v deželnem svetu 1. februarja vložila predlog državnega zakona, ki se dotika vprašanja zaščite Krasa. Predlog državnega zakona SSK obstaja iz enega samega člana, ki se glasi: »Državni zakon, ki zadeva zaščito naravnih rezervatov tržaškega Krasa in ki je bil odooben leta 1971, je preklican«. Predlog je predstavnik stranke, svetovalec Drago

Štoka lahko v deželnem svetu vložil na osnovi 26. člena deželnega statuta, ki predvideva, da lahko deželni svet glede tistih vprašanj, ki niso v njegovi pristojnosti, ki pa so posebnega interesa za deželo, formulira zakonske osnutke, ki jih je treba nato predložiti parlamentu.

Take zakonske predloge, kolikor jih
dalje na 8. strani ■

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 7. februarja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Mladinski oder: »Ognjena Zemlja«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Poročila.

■ **PONEDELJEK**, 8. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Gospodarska problematika pri nas in v svetu; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna prehrana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka; 12.00 Kulturni dogodki — Kako ti je ime? — Lahka glasba; 13.00 Poročila; 13.20 Zbcrovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.0 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Ivan Tavčar: »Visoška kronika«; 15.00 Glasbeni ping-pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Računalnik v službi človeka; 19.00 Poročila.

■ **TOREK**, 9. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Domači obrazi; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Manjka jim samo beseda; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturno pismo — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Odraslim prepovedano!; 14.55 Naš jezik; 15.00 Glasbeni magazin; 16.00 Koder teče, onod moči; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Argentinski ženski zbor »Coral femenino de San Justo« iz Buenos Airesa na 20. mednarodnem zborovskem tekmovanju »Cesare Augusto Seghizzi« v Gorici; 18.00 Junakinje v dramatik: Friderich Schiller: »Marija Stuart«; 19.00 Poročila.

■ **SREDA**, 10. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Pripoved partizanskega časnika; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna prehrana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole — Literarni listi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Cecilijska 81: mešani zbor iz Vrtojbe, mešani zbor Rupa-Peč, in dekliški zbor iz Dobre doba; 14.00 Kratka poročila, 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Dobrodob«; 15.00 Ameriški gledališki musical; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Altistka Mara Zerjal in sopranistka Nadja Špacapan; 18.00 Slovenska literatura v Italiji; 18.40 iz beležke Miroslava Košute; 19.00 Poročila.

■ **ČETRTEK**, 11. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Doma in na tujem; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Psihološki utrinki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za 2. stopnjo osnovne šole; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Od Milj do Devina — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 14.55 Naš jezik; 15.00 Jugoslovanski izvajalci; 16.00 Primorska duhovščina pod fašizmom; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: revija pevskih zborov 1981, ki jo je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ **PETEK**, 12. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tri slovenske sestre: 130 let Družbe sv. Mohorja; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Svet se vrti počasi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Literarni listi; 12.00 Na goriškem valu; Beležka; 13.00 Poročila; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Ivan Tavčar: »Visoška kronika«; 15.00 Odtrogana kulisla. Film in filmska glasba; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: revija pevskih zborov 1981, ki jo je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu; 18.00 Kulturni dogodki; 18.40 Kako ti je ime?; 19.00 Poročila.

■ **SOBOTA**, 13. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tudi starost je lahko lepa; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Fleši mimogrede...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čjer so včas b'le«; glasnik Kanalske doline — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pisci; 14.30 Poslušali boste; 14.55 Naš jezik; 15.00 Začnimo s črko »A«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Med dvema ognjema — kviz oddaja s sodelovanjem slovenskih goriških in tržaških višjih šol; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Po obisku v Beogradu

Glasilu italijanske Krščanske demokracije »Il Popolo« je v sredo, 3. t.m., na prvi strani poročalo o poteku obiska, ki ga je na začetku tega tedna opravilo v Beogradu odposlanstvo krščanskodemokratske stranke, ki ga je vodil tajnik Piccoli. Odposlanstvo italijanske stranke relativne večine je bilo v jugoslovanski prestolnici

Kongres KP Francije

V pariškem predmestju Saint Quen se je pričel 24. kongres francoske komunistične partije. Za potek tega kongresa vlada veliko zanimanje tako v Franciji kot tudi drugod na Zahodu, saj je znano, da je francoska komunistična partija na lanskih predsedniških volitvah in na lanskih zakonodajnih volitvah doživela hud poraz, saj je dosegla le 15 odstotkov glasov celotnega volilnega zbora in nazadovala v primerjavi s prejšnjimi volitvami za približno sedem odstotkov. Tako nizkega odstotka glasov francoska partija ni prejela v vsej svoji povojni zgodovini.

Na potek kongresa bodo prav gotovo vplivali tudi zadnji dogodki na Poljskem, saj je francoska partija edina na Zahodu, ostala takorekoč hladna do teh dogodkov in ni obsodila vojaškega udara, kot so na primer naredile italijanska in druge partije v zahodni Evropi.

24. kongres francoske komunistične partije se udeležujejo predstavniki vseh komunističnih partij na svetu, med njimi tudi kitajski veleposlanik v Parizu. Prvič se dogaja, da je predstavnik Pekinga prisoten na kongresu francoskih komunistov, potem ko so se v 60-letih prekinili odnosi med kitajsko partijo in ostalimi partijami. Na kongresu je prisotno tudi številno odposlanstvo sovjetske komunistične partije, na čelu katerega je član političnega urada Konstantin Černjenko. Ta je star 71 let in ga v Moskvi smatrajo za naslednika predsednika Brežnjeva. Poljsko združeno delavsko stranko zastopa na kongresu zunanji minister Czyrek, ki je že imel pogovore s svojim francoskim kolegom Cheyssonom. Italijansko komunistično partijo pa na kongresu zastopa Adalberto Minucci in Rodolfo Mechini.

gost Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Strankino glasilo poudarja, da je šlo za prvi obisk tajnika KD v sosedni jugoslovanski državi. Piccoli, nadaljuje Il Popolo, je izjavil, kako je v Beogradu imel jasen občutek, da se jugoslovanski voditelji zavedajo važnosti sodelovanja z Italijo, zaradi česar so se tudi hoteli srečati z voditelji italijanske stranke relativne večine. Il Popolo poudarja, kako je Krščanska demokracija bila v prvi vrsti in brez vsakršnega obotavljanja med tistimi italijanskimi političnimi silami, ki so se zavedale važnosti sodelovanja z Jugoslavijo. »Bili smo odločni zagovorniki — je nadaljeval Piccoli v svoji izjavi za tisk — Osimskega sporazuma, čeprav so nam nekateri očitali, da pozabljammo na italijansko skupnost, ki je ostala onkraj meje, in da nimamo narodnega čuta. Čas pa je dokazal, da smo tedaj pravilno gledali, kajti ureditev državne meje je odprla vrata in jih ni zaprla, kot so nekateri pre-rokovali«.

Il Popolo navaja tudi izvajanja političnega tajnika Krščanske demokracije v zvezi z vprašanjem slovenske manjšine v Italiji. Piccoli je ponovno poudaril, piše list, kako se je Krščanska demokracija skupno z drugimi političnimi silami obvezala, da bo v zelo demokratičnem duhu in z velikim poslušom za svobodo opredelila vlogo in zaščito kulture, svobodnih pobud in obstoja manjšine. V tej zvezi list pristavlja, kako je Piccoli opozoril, da se je v lanskem novembru srečal z delegacijo slovenske manjšine v Italiji in da so bile na tem srečanju pojasnjene bistvene točke zakona o zaščiti slovenske manjšine. Na koncu glasilo Krščanske demokracije Il Popolo omenja, da je tajnik Piccoli povabil predstavnike Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije na obisk v Italijo.

SLOVENSKI KLUB

vabi v torek, 9. februarja, ob 20.30 v Gregorčičevo dvorano na srečanje s tržaškim pisateljem

FULVIOM TOMIZZO

ki bo govoril o svoji umetniški poti, o romanih, ki jih je napisal, jih piše in bo napisal.

Odlomke iz Tomizzovih prevedenih romanov »Boljše življenje« in »Priateljstvo« bo brala Savina Remec.

General Dozier o svojih dogodivščinah

Ameriški general Dozier je v torek, 2. t.m., priredil v Vicenzi tiskovno konferenco in nato odpotoval v Rim, kjer ga je na Kvirinalu sprejel predsednik republike Pertini. Naslednji dan pa je general Dozier, ki so ga pred dnevi osvobodili v Padovi, kjer je bil 42 dni jetnik Rdečih brigad, odpotoval v Združene države.

Na tiskovni konferenci je general govoril predvsem o vtisih, ki jih je imel, ko je bil v rokah teroristov. Po njegovem so ga v stanovanju v Padovi stražili štirje teroristi. Iz Verone, kjer je bil ugrabljen, so ga odpeljali naravnost v skrivališče v Pa-

dovi, kjer je ostal ves čas svojega jetništva. Pogovori s teroristi, je pristavil general, so potekali v italijanskem jeziku, čeprav je bil takoj izjavil, da ne pozna dobro italijanščine. Teroristi so mu izročili italijansko-angleški slovar, ki mu je služil za pogovore. Na začetku tiskovne konference se je general Dozier zelo laskavo izrazil o strokovni sposobnosti italijanskih policijskih agentov in vseh varnostnih sil v Italiji. Pristavil je, da se je ves čas jetništva zavedal nevarnosti, ki mu je grozila, vendar kot vernik in kot vojak ni nikdar obupal in ostal optimist ter realist.

Ob stoletnici rojstva msgr. Fogarja

O tržaškem škofu msgr. Alojziju Fogarju je nemški pisatelj Willi Hammelrath v svoji knjigi «Weltstrassen und Waldpfade» (Svetovne poti in gozdne steze) napisal: «Aristokrat je bil, ne samo po rojstvu in postavi, temveč še bolj po duhu. Škof in duhovnik ne samo po obleki, temveč po duši». To je torej ocena tujega človeka, ki je samo nekaj dni preživel ob tržaškem škofu, ki se je znal značajno in uspešno upirati fašistični raznarodovalni politiki, saj je hotela svoje načrte razširiti tudi na cerkveno področje.

O njem smo lahko v teh dneh poslušali zanimiva predavanja, kot na primer na goriškem dvodnevem študijskem srečanju »Posoški katoličani v XX. stoletju«, na katerem so o škofu Fogarju govorili nekateri zgodovinarji, kot Fornasir in Zovatto ter Botteri. Njegov lik pa je stalno bil prisoten v vseh posegih številnih predavateljev. Primerno je tudi bilo, da so preurejene prostore Centralnega bogoslovja v Gorici poimenovali po njem, dvorano v kateri so bila predavanja pa po komaj

preminulem goriškem nadškofu Cocolinu.

Tudi tržaška Cerkev se je hotela spomniti 100-letnice rojstva škofa, ki je v Trstu služboval trinajst let, od leta 1923 do 1936. V stolni cerkvi sv. Justa je bila slovesna maša, ki jo je daroval škof Bellomi. Med sobotno slovesnostjo bi moral osvetliti Fogarjev lik rajni goriški nadškof Cocolin. Njegovo mesto je prevzel vikar goriške nadškofije msgr. Tuni. Ta je v svojem spominskem govoru najprej orisal nekaj najpomembnejših postaj Fogarjevega

življenja. Podčrtal je, kako je tržaško-koprski škof že doma prišel v stik z dvema svetovoma. Mati je bila globoko verna, oče pa liberalec. Med svojim študijem se je seznanil s slovensko in nemško stvarnostjo. Pomembno vlogo pa je pri oblikovanju njegove osebnosti, v smislu strpnosti in občutljivosti za narodna vprašanja, odigral goriški nadškof Frančišek Borgija Sedej. V svojem govoru pa je msgr. Tuni razčlenil obdobje, ko je bil Fogar na vodilnem mestu tržaško-koprške škofije. Podčrtal je, kako je bil ta škof zelo priljubljen pri ljudih. Bil je občutljiv in pošten škof, svetla točka ob svojih sobratih, ki je skrbel za

dalje na 7. strani ■

Življenje na Madagaskarju

V Trst je prispela iz Buenos Airesa nova, dvojna številka revije Katoliški misijoni, za november in december. To je, kot znano, edina redno izhajajoča slovenska misijonska revija.

Na prvem mestu prinaša kratek uvodnik o lanskem evharističnem kongresu v Lurdu. Sledi pa daljše poročilo o prvem slovenskem misijonskem simpoziju, ki je bil lani oktobra v zavodu »Slovenik« v Rimu in na katerem so se zbrali ugledni misijonski delavci in organizatorji z vseh strani slovenskega sveta, tako iz Slovenije kot iz našega zamejstva in s Koroškega ter iz raznih slovenskih središč drugje po svetu. Objavljena je tudi zaključna resolucija simpozija, v kateri so naštetje naloge, ki naj bi jih rešilo oziroma izpolnilo slovensko misijonsko gibanje.

Zanimivo je pismo mladega misijonarja Rada Sušnika, ki se je po nekajmesečnih počitnicah v Evropi in Argentini vrnil na svojo misijonsko postojanko na Madagaskarju, v kraju Vangaindrana. Ozračje in razpoloženje med tamkajšnjimi kristjani opisuje misijonar takole: »Že v soboto so pripravili skupno kosilo za vse kristjane, potem so pa še otroci in mladina izvedli enourni program pesmi in plesov. Dveh piškotov, ki jih je vsakemu dala sestra Margarita, so bili vsi bolj veseli, kot pa se pri

vas otroci veselijo torte. Potem je bila še spoved, saj tu zelo cenijo ta zakrament, v nedeljo pa slovesna maša, ki je trajala uro in pol: prinos darov med petjem in plesom, spontane prošnje za vse potrebe, vsa cerkev povezana v eno, vsi so se držali za roke pri pozdravu miru, med petjem pesmi o miru, ljubezni in bratstvu, ki jih prinaša Kristus Odrašenik...«

Zanimiv je tudi njegov opis splošnega stanja na Madagaskarju: »... Politično-ekonomska situacija ni nič rožnata. Korupcija pa je v vrstah funkcionarjev na višku in trgovina na črno cvete, da je groza. Ljudje so pa zadovoljni, samo da kaj dobijo, ni važno po kakšni ceni. Kos mila, ki mu je uradna cena 150 frankov, stane sedaj tisoč ali več, če ga sploh dobiš. Januarska in februarska suša je uničila skoraj ves pridelek riža, tako da je tudi ta sedaj zelo drag. Ker je sedaj ravno obiranje kavnega pridelka, ljudje še imajo malo denarja, toda do konca leta (mišljeno je seveda lanske leto) se bo lakota samo stopnjevala. Pred par dnevi sem bil v sestrski ambulanti, ravno ko je bilo tehtanje otrok. Eden, ki je pred meseci tehtal 3 in pol kilograma, ima sedaj 3 kilograme in sto gramov, star je pa 8 mesecev. In koliko je podobnih primerov. Sestra da vsakemu malo mleka v prahu, toda tudi tega ni več v trgovinah. Šolska situacija vso to bedo samo povečuje. Vsa mladina hiti v gimnazije, zaposlitev pa ni. Na polju vidiš samo starce, ki se ubijajo, da bi otrokom omogočili šolanje. Vrhu tega v državne šole vedno bolj prodira ateistično in materialistično mišljenje, ki je v nasprotju ne samo s krščanstvom, ampak tudi z malgaškim pojmovanjem življenja. Zaradi pomanjkanja učnega kadra se tudi zelo malo študira, študentje postopajo ali pa ležijo v senci in popivajo. Dolgo ne bo šlo tako naprej, ali pa. Zaradi tega so cerkvene šole polne, ker se tam študira in daje celostna vzgoja, in to je spet vzrok, da hoče oblast podržaviti vse šole. Cerkev močno brani osnovno pravico staršev pri vzgoji in izbiri šole za svoje otroke in tudi krščanski starši so vedno bolj osveščeni...«

»Tudi misijonarji smo prepričani, da edino življenje po evangeliju prinaša srečo in osvoboditev za vse ljudi... Brez ljubezni do bližnjega pa ni krščanstva«, pristavlja slovenski misijonar.

L.L.C.M. — gotovo urednik revije Lado Lenček — zanimivo opisuje svoj obisk na Madagaskarju in v celinski Afriki.

BREZPOSELNOST

V VELIKI BRITANiji

Prvič v zgodovini Velike Britanije se je zgodilo, da je 12,7 odstotka celotne delovne sile v državi brez dela. Konec januarja je bilo v Veliki Britaniji tri milijone 70 tisoč brezposelnih, kar bo po mnenju opazovalcev morda odločilno vplivalo na nadaljnjo usodo sedanje britanske konservativne vlade. Minister za delo Tebbit je skušal opravičiti zaskrbljujoči pojav brezposelnosti, češ da je bilo gospodarstvo v državi zelo šibko, ko so konservativci pred tremi leti prevzeli oblast in skušali uveljaviti novo gospodarsko politiko.

Laburistična opozicija pa trdi, da število brezposelnih predstavlja veliko sramoto za politiko ministrske predsednice Margaret Thatcher. Britanski sindikati celo predvidevajo, da bo čez tri ali štiri leta pet milijonov brezposelnih.

Zasedanje komisije za malobmejni promet

Pretekli teden je zasedala v Novi Gorici stalna mešana komisija za osebni, kopenski in pomorski promet med obmejnimi področji Italije in Jugoslavije. Važnost tega zasedanja je v tem, da sta obe strani dosegli dogovor glede novega besedila sporazuma o omenjenem prometu in ki ga poznamo kot Videmski sporazum; delegaciji sta uskladili novo besedilo posameznih členov in celotnega sporazuma. Besedilo bodo podpisali čez mesec ali najkasneje dva v Vidmu. Pomembne so značilnosti oziroma novosti, ki jih novo besedilo vsebuje. Tako na primer to, da je povečano področje malobmejnega prometa in da bo precej občin tako na italijanski kot jugoslovanski strani vključenih v to območje. Število upravičencev za prehod meje s prepustnico bo znašalo v naši deželi okrog 500 tisoč, v Sloveniji pa približno 300 ti-

soč. Precej bodo poenostavljene tudi procedure za gostovanja raznih kulturnih in športnih skupin na eni ali drugi strani meje. Večje ugodnosti bodo imeli tudi lastniki zemljišč v obmejnem prostoru. S temi novostmi in večjimi ugodnostmi se bo v prihodnosti še bolj utrjevalo prijateljstvo in sodelovanje na meji, ki je bilo trdno in široko razvejano že leta pred Osimskimi sporazumi, s temi pa je dobilo še večji zagon in širši pomen. Tudi zadnje zasedanje te komisije in še zlasti zaključki, ki sta jih obe strani dosegli, so ponoven dokaz, da obe državi ustvarjata vedno večje razumevanje med lokalnim prebivalstvom in tudi osrednjimi organi republik ter da si stalno prizadevata za čim bolj odprto in konstruktivno medsebojno sodelovanje. Jugoslovansko delegacijo je vodil Tone Poljšak, italijansko pa Massimo Casilli D'Aragona.

Devinsko osnovo šole bodo poimenovali po Josipu Jurčiču

V ponedeljek, 1. t. m., je bil v prostorih nove devinske šole prvi sestanek, na katerem so prisotni razpravljali o poteku priprav za poimenovanje devinske osnovne šole po pisatelju Josipu Jurčiču. Odlok o poimenovanju je bil izdan pred nekaj meseci, zato je nujno, da se dela v zvezi s slovesnim poimenovanjem začnejo. Prisotni so na sestanku sklenili, da bo slovesnost v prihodnjem šolskem letu.

Prve pripravljalne seje se je udeležilo veliko staršev otrok, ki obiskujejo šolo v Devinu, prisotni so bili tudi predstavniki kulturnih društev, ki delujejo v vasi, in še drugi vaščani, ki jim je pri srcu devinska šola. Na sestanku je bil izvoljen pripravljalni odbor, ki bo poskrbel za vse, kar je potrebno za slovesnost. Prisotni so tudi sklenili, da bodo ob tej priložnosti izdali tiskano brošuro, ki bo poleg predstavitve Josipa Jurčiča vsebovala še nekaj člankov o zgodovini devinske šole ter o delovanju

bralnega in pevskega društva »Ladja«, ki so ga v Devinu ustanovili na začetku tega stoletja. V odbor za poimenovanje so bili izvoljeni predvsem starši otrok, ki obiskujejo to šolo. Znano je, da obiskuje devinsko šolo poleg Devinčanov še več učencev, ki prihajajo iz sosednjih vasi, in sicer iz Medjevasi, Štivana, Sosljana in Vižovelj. Na sestanku so prisotni tudi odločili, da se bo novoustanovljeni odbor prvič sestal prvega marca, temu sestanku pa bo sledilo še širše srečanje, na katerem bodo organizatorji obrazložili okvirni potek slovesnega poimenovanja.

Udeleženci so izrazili željo, da bi v šolsko vežo postavili Jurčičev doprni kip, pred vhod pa naj bi občina postavila ploščo z vtisnjanim imenom šole. Člani pripravljalnega odbora so že na tej seji začeli z nabiralno akcijo in povabili vse, ki jim je slovenska šola pri srcu, da darujejo v ta namen.

Nove razlastitve za hitro cesto

Kot smo že poročali, je dolinska občina po nekaterih zagotovilih deželne uprave umaknila svoje pomisleke glede dokončne potrditve načrta hitre ceste po svojem ozemlju. Tako bo podjetje »Palmieri« iz Rima, ki je zmagalo na javni dražbi, prihodnje mesece začelo z deli na tretjem odseku ceste, ki gre od tovarne Veliki motorji pri Boljuncu čez polja in vinograde pod Borštom in Ricmanji proti Katinari.

O tem vprašanju je dolinska občina sklicala v torek, 26. januarja, v gledališču »Prešeren« v Boljuncu javen sestanek na katerem je župan Švab obrazložil upravni postopek razlaščenja zemljišč za potrebe široke hitre ceste. V ta namen bo razlaščenih 115.000 kvadratnih metrov za omenjeni tretji odsek ceste, pri čemer bo neposredno prizadetih 91 posestnikov. Objavljene so tudi že cene za posamezna zemljišča, ki so za današnjo kupno moč denarja zelo nizke. Tako npr. za kvadratni meter vinograda ponujajo okrog sedem tisoč lir.

Na sestanku so bili prisotni številni neposredno prizadeti razlaščenci, ki so s svo-

jim zadržanjem očitno izrazili svojo zaprepačenost in nezadovoljstvo, da bo moral spet naš kmet in človek plačati nesorazmeren davek za tako imenovani »napred« tržaškega gospodarstva.

V razpravo na tem javnem sestanku je poleg predstavnika Kmečke zveze, poseglo več domačinov, med temi Silvester Metlika, Boris Gombač, Sergij Mahnič in Glavko Petaros, ki so povedali zelo kritične misli in ocene tako o celotnem objektu hitre ceste kot o njenih nepopravljivih posledicah za kmetijstvo in našo narodnostno skupnost. Zgodovina bo morala beležiti, da Slovenci izgubljammo svojo zemljo, ki je naš življenjski prostor in s tem korenine svojega neodvisnega obstoja. Po drugi strani pa nam pristojne oblasti nočejo dati tistih pravic, ki bi ščitile naš obstoj in razvoj. Če se pa Slovenci upiramo razlaščenju, nas obtožujejo, da se zapiramo vase in da smo proti napredku.

Takšne in podobne pripombe smo lahko slišali na omenjenem javnem sestanku in so jih prisotni s ploskanjem odobraval.

A. T.

V petek stavka slovenskih šolnikov

Goriško in tržaško tajništvo deželnega Sindikata slovenske šole je na skupni seji sklenilo, da za petek, 5. februarja, okliče celodnevno stavko, s katero hoče tudi slovenski sindikat opozoriti javnost, a predvsem ministrstvo za šolstvo, na vse nerešene probleme naše šole.

Težave, zaradi katerih se je sindikat odločil za stavko, so številne. Tako je aktualno vprašanje ureditve staleža šolnikov in neučnega osebja. Že celo vrsto let ministrstvo ni razpisalo natečaja za stalna mesta na osnovnih šolah in habilitacijskih natečajev ter izpitov za profesorje. Gre za vprašanje, ki bi ga moralo ministrstvo urediti na vsedržavni ravni, vendar vse kaže, da si tega problema ne jemlje k srcu. Prav

tako je nerešeno vprašanje izplačila novembrske in decembrske plače za letne in navadne suplente. Tretja točka, ki je še posebno pomembna za našo narodnostno skupnost, se tiče zakonskega osnutka štev. 2777, člen 64, ki predvideva nekatere ugodnosti za šolnike na Južnem Tirolskem. Te ugodnosti so predvsem v zvezi z olajšavami za dosego staleža in, kar je še posebno važno, s priznanjem diplom z univerz v tujini. Slovenski šolniki torej zahtevajo, da bi se te ugodnosti razširile na slovenske šole.

Vlada bi morala tudi izpolniti obveznosti iz delovne pogodbe za triletno 1979-81, v najkrajšem času pa naj se sklene pogodba za obdobje 1982-84, ki je še ni.

Zborovanje o državnih soudeležbah v Trstu

V tržaškem avditoriju je konec prejšnjega tedna bila druga deželna konferenca o državnih soudeležbah. Na zasedanju so bili prisotni predstavniki vlade, z ministrom De Michelisom na čelu, in predstavniki državnih družb, ki so se seznanili s težavami v gospodarskih dejavnostih industrijskih obratov v naši deželi. Državne soudeležbe so predvidene za vrsto posegov predvsem na področju železarstva, ladjedelništva, kemične industrije, a tudi telekomunikacij in elektronike. S te deželne konference je bilo razvidno, da je stanje v naši deželi precej zaskrbljujoče. Tako so znane težave v ladjedelništvu ali v drugih industrijah, kot je tovarna Velikih motorjev pri Boljuncu.

Pristojno ministrstvo in državne družbe so obljubile, da bodo v prihodnosti posvetile več pozornosti deželi Furlaniji - Julijski krajini. Tako namerava ENI do leta 1986 investirati v naši deželi 57 milijard lir.

Italijanske ladjedelnice, torej tudi tukajšnje, bodo doživele letos hudo krizo in veliko delavcev bo moralo v dopolnilno blagajno. Kljub vsemu pa so težave italijanskega ladjedelništva verjetno pred rešitvijo, saj predvidevajo, da bo država v kratkem poskrbela za ukrepe, ki naj bi zadovoljivo rešili potrebe italijanskih ladjedelnic. Predsednik Fincantieri Basilico je v svojem posegu med drugim povedal, da se bo tovarna Velikih motorjev morala preusmeriti v novo proizvodnjo tudi dizelovih motorjev za železnico. Glede miljske ladjedelnice pa ni povedal nič novega. Potrtil pa je, da se bo morala nova družba Fincantieri - Friulia potruditi in razviti novo obliko delovanja in proizvodnje.

Zborovanje je bilo glede konkretnih ukrepov bolj malo koristno. Vsekakor pa je bilo potrebno, da so si lahko državni predstavniki, državne družbe, deželni gospodarstveniki, kot tudi predstavniki političnih strank in sindikatov razčistili pojme o gospodarskem stanju v deželi.

V zaključnem govoru je minister za državne soudeležbe poudaril, da se pravo delo pravzaprav šele začneja. Obljubil je, da si bo v prihodnjih mesecih ogledal posamezne tovarne in se tako osebno prepričal o njihovem položaju.

—o—

BODOČI NOBELOVCI

Norveška komisija, ki podeljuje Nobelovo nagrado za mir, je prejela kar 67 predlogov osebnosti in ustanov, ki naj bi prejele pomembno priznanje. Znana so imena le štirih osebnosti, ki so bile uradno predlagane za nagrado. Gre za poljskega delavskega voditelja Lecha Waleso, za španskega kralja Juana Carlosa, za švicarsko strokovnjakinjo za razorožitev Myrdalovo in za švedskega diplomata Wallenberga. Ta je ob koncu vojne nepojasnjeno izginil, svojci pa so prepričani, da še živi v kakem sovjetskem zaporu.

Zanimivo študijsko srečanje v Gorici

V novem avditoriju kulturnega središča »Luigi Fogar« v Gorici, ki postopno nastaja v prostorih nekdanjega Centralnega semenišča, se je v soboto, 30. januarja, zaključilo študijsko srečanje na temo: Katoličani na Goriškem v 20. stoletju. Šlo je pravzaprav za drugi del simpozija, kajti prvi del je bil lani, ko je bila predmet razprave zgodovina katoliškega gibanja do prve svetovne vojne. V drugem delu pa so obravnavali obdobje med obema svetovnimi vojnami.

Za Slovence so bila prav gotovo najvažnejša tri predavanja: najprej je treba omeniti nastop dr. Kazimira Humarja, ki je orisal lik in delovanje nadškofa Frančiška Borgije Sedeja. Msgr. Sedej je bil na čelu goriške nadškofije od začetka tega stoletja do leta 1931, ko se je na pritisk Vatikana odpovedal vodstvu škofije. Sedej je bil goriški nadškof v zelo razburkanem obdobju, saj je bil od konca prve svetovne vojne in zlasti po nastopu fašizma tarča silovitih napadov italijanskih nacionalistov, ki se niso mogli sprijazniti z dejstvom, da ima Gorica škofa slovenske narodnosti. Dr. Humar je med drugim poudaril glavne značilnosti Sedejevega značaja, in sicer njegovo nepristranskost, njegov čut za avtoriteto ter njegov izraziti čut za neodvisnost Cerkve. Govornik je opozoril, kako je bila daljnovidna Sedejeva pobuda, ki jo je nato uresničil v sporazumu s tržaškim škofom Fogarjem in poreškimi škofom Pederzollijem, in sicer da mora Cerkev slovenskim in hrvaškim otrokom posredovati verouk v materinščini, zaradi česar so slovenski in hrvaški duhovniki leta 1931 zapustili italijanske državne šole in učili nauk krščanske vere v cerkvah, oziroma cerkvenih prostorih.

Za slovenske poslušalce so bila zanimiva tudi izvajanja dr. Guida Botterija iz Trsta, ki je obravnaval temo »Narodno vprašanje in nacionalizem«, se pravi odnos italijanskih katoličanov nekdanje Julijske krajine do slovenske in hrvaške

manjšine. Pri tem je govornik obširno navajal stališča škofov Sedeja, prvega italijanskega škofa v Trstu Bartolomasija ter poznejšega tržaškega škofa Fogarja, ki so vsi trije odločno branili naravne pravice slovenskega in hrvaškega ljudstva. Predavatelj je pri tem izrazil mnenje, da bi lahko prav italijanski katoličani nekdanje Julijske krajine postali most med italijansko večino in obema manjšinama, kar pa se ni zgodilo, ker je fašizem kmalu prevzel vso oblast v državi.

Tretje, za Slovence in seveda tudi za Italijane zanimivo predavanje je imel pisatelj Alojz Rebula, ki je obravnaval temo: Slovenski katoličani med obema vojnami. Predavatelj je strnjeno, vendar jasno orisal pomen in vlogo slovenskega katoliškega gibanja po prvi svetovni vojni v Sloveniji in Jugoslaviji, nato pa se dalj časa ustavil pri obravnavanju te pro-

blematike na ozemlju nekdanje Julijske krajine. V tej zvezi je opozoril na zelo razvejano dejavnost slovenskih katoličanov na vseh področjih, tako na političnem kot na kulturnem in gospodarskem področju, kar pa je v nekaj letih zatrl fašizem. Tudi prof. Rebula je omenil svetle like škofov Sedeja, Bartolomasija in Fogarja ter opozoril na delovanje slovenskih primorskih politikov, kot sta bila Virgil Šček in Engelbert Besednjak, na izredno važno vlogo slovenske primorske duhovščine, katera delo, tako je dejal predavatelj, od blizu spominja na sedanje poljske dogodke. Predavatelj je svoja izvajanja zaključil s trditvijo, da je bil fašizem ne samo raznarodovalec slovenskega primorskega ljudstva, temveč tudi dejavnik njegovega razkristjanjenja.

Na simpoziju so seveda nastopili številni drugi predavatelji, na splošno pa lahko rečemo, da bo tudi drugi del simpozija o temi »Katoličani na Goriškem v 20. stoletju« ostal zapisan kot pomemben kulturni dogodek na Goriškem.

Občinska seja v Sovodnjah

Seja občinskega sveta v Sovodnjah je bila 29. januarja in jo je vodil župan Vid Primožič. Pri odobritvi zapisnika je svetovalec SSK Pavletič izrazil željo, da bi bili zapisniki občinskih sej bolj obširni in točni, tako da bi bil potek sej bolj jasn. Župan je izjavil, da so po njegovem mnenju zapisniki dovolj izčrpni. Svetovalec SSK Remo Devetak je vprašal, kako je z zadevo pravilnika za nabiranje gob in če občina že izdaja dovoljenja. Župan je pojasnil, da je Kraška gorska skupnost, v katero spadajo tudi Sovodnje, odobrila pravilnik meseca decembra lanskega leta, deželni kontrolni odbor pa ga ni še odobrila. Ko bo do tega prišlo, bo občinska uprava začela izdajati dovoljenja.

Sledila je odobritev sklepov občinskega odbora, ki so se nanašali na dovoljenje za sečnjo gozda, ki jo je odbor proti

plačilu dovolil občinskemu delavcu; ali drugi sklep za izplačilo trikolesnega motorja (znašal je približno 4,5 milijona lir). Pri tem sklepu se je svetovalec SSK Pavletič vzdržal in svoje zadržanje utemeljil s tem, češ da denar izhaja iz zadnjega poslovnega prebitka iz leta 1980; med razpravo o namembnosti teh sredstev je predlagal, naj se celotna vsota uporabi za začetek preureditve šolske stavbe v Gabrjah in že ob tisti priložnosti se je vzdržal. Glede vladnega dekreta iz decembra 1980, ki se nanaša na financiranje javnih uprav, je bilo ugotovljeno, da s tem nastajajo težave za občinske uprave. S tem v zvezi je svet odobril, da se tako kot lani tudi sedaj obdrži davek za elektriko v gospodinjstve namene v višini 10 lir za vsako kilovatno uro, ki preseže 75 Kw. Na podlagi prošnje, ki jo je predstavila občinska uprava, je notranje ministrstvo preko prefektore namenilo 2,5 milijona lir za manj premožne občane.

Sledila je debata o resoluciji glede spremembe deželnega zakona št. 14 od 23.6.1980, to je zakon o zdravstveni reformi. Ta zakon predvideva oz. nalaga obveznosti občinskim upravam, ne predvideva pa predstavnikov občine v Zdravstvene enote. Podžupan Klemše je o tem obširno poročal in ob koncu prebral resolucijo, ki naj bi bila tej podobna. Svetovalec SSK Černic se s tem predlogom ni strinjal in zahteval, da se odobri resolucija, ki je bila prebrana ali pa naj se sestavi druga resolucija, ki bi jo odobrili na prihodnji seji. Odobrena je bila resolucija, ki jo je izglasovala prej omenjena občina.

Med točko »razno« je svetovalec Emil Tomšič poročal o delovanju družinskih posvetovalnic in o preosnovi njihovega pravilnika. Izrazil je željo, da bi slovenske občine bolj zavzeto sledile temu vprašanju in dejal, da bi bilo primerno, če bi tudi v Sovodnjah imeli tako posvetovalnico, ki bi večkrat mesečno lahko nudila pomoč domačinom; jasno je, da bi moralo

Občni zbor Planinskega društva Gorica

Letošnji občni zbor Planinskega društva iz Gorice, 35. občni zbor društva ob vstopu v 37. leto nepretrganega delovanja, je bil pretekli teden v predavalnici v ul. Croce in je bil izredno delovnega značaja, saj je celotni potek občnega zbora označevalo iskanje novih oprijemov pri nadaljnjem delu. Glavno poročilo je podal predsednik društva Vlado Klemše, ki je v podrobni analizi osvetil vso lansko dejavnost in nakazal smernice za bodoče delovanje. Lansko leto je Slovensko planinsko društvo praznovalo visok jubilej, 70. letnico svoje ustanovitve, in ob tem priredilo slovesno proslavo; vse to je vzelo precej časa, zahtevalo dosti naporov in tudi finančnih stroškov; uspeh proslav pa je bil izreden. Društvo je izpeljalo tudi ostali program: izlete, tečaje, predavanja, razvejano je bilo tudi delovanje društvenih odsekov, tako smučarskega kot jamar-

skega. Letos bo društvo izvedlo novo pobudo, to je planinski ples, ki bo v soboto 13. tega meseca v Kulturnem domu v Gorici; gre sicer za oživitve stare tradicije planinskih plesov, ki so bili takoj po obnovitvi zelo uspešni in ena glavnih oblik delovanja SPD. Sledila so poročila tajnika, načelnikov jamarskega in smučarskega odseka, blagajnika. Društvo ima trenutno nad 600 članov, pred kratkim je dobilo nov sedež, prejelo pa je tudi priznanja SKGZ in ZSSDI. Občnega zbora so se udeležili tudi zatsopniki planinskega društva iz Trsta, Nove Gorice, medtem ko je Planinska zveza Slovenije poslala pozdravno brzojavko; prisotne je v imenu SKGZ in ZSSDI pozdravil prof. Aldo Rupel. Ob zaključku občnega zbora so predvajali dokumentarni film o proslavi 70. letnice društva in diapozitive o dejavnosti v lanski sezoni.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova številka »Mosta«

Pred kratkim je izšla nova dvojna, 61. in 62. številka revije Most, v kateri so zdaj podpisani kot uredniki Gino Brazzoduro, Aleš Lokar kot glavni urednik in Vladimir Vremec kot odgovorni urednik. Med uredniki torej ni več pesnika Stankota Janežiča.

Druga novost te številke Mosta je v tem, da ni več dvojezična razen uvodnega članka in kratkih povzetkov v italijanščini. To pojasnjuje uredništvo s tem, da dosedanja dvojezičnost Mosta ni naletela na zadovoljiv odmev in na ustrezno finančno podporo pri odgovornih oblasteh. Pač pa

OBVESTILO NAROČNIKOM

Zaradi čedalje večjih tiskarskih stroškov smo sklenili nekoliko povišati naročnino za leto 1982. Letna naročnina bo od 1. januarja leta 1982 dalje znašala 18.000 lir. Za inozemstvo bo letna naročnina znašala 22.000 lir. Prepričani smo, da bodo naši naročniki upoštevali naše težave in nam kljub podražitvi ostali zvesti kot doslej.

UPRAVA NOVEGA LISTA

izraža upanje, da bo lahko prihodnja številka, ki je v pripravi, spet izšla dvojezično.

Uvodnik, ki je, kot rečeno, edini dvojezičen, ima naslov »Nevarnost nastajanja vzdušja soočanja sil in izkoriščanja narodnostnih čustev v Trstu«, podpisani pa so »Prijatelji Mostu slovenskega in italijanskega jezika«. V članku je rečeno med drugim: »To je v bistvu sedanja in polpretekla zgodovina Trsta od stare celote, ki je bila hkrati italijanska, slovenska in avstrijska, so si v Trstu izbrali eno in jo razglasili za celotno in edino možno resničnost. Značilno za Trst je srečati ljudi, ki trdijo: »Jaz sem Italijan, toda moji dedje so bili slovanskega rodu«. Ko se je začelo zahtevati od ljudi, da so samo eno — Italijani ali Slovenci — je mesto izgubilo svojo istovetnost in samo sebe. Da bi mesto spet oživel in mu povrnilo zaupanje, je potrebno znova obuditi staro celoto, ki temelji na spoštovanju, medsebojnem poznavanju in prijateljstvu. Menimo, da če je Lista za Trst v zadnjem obdobju v našem mestu pobrala toliko svobodno oddanih glasov, od katerih jih ni bilo malo levičarskih in nekaj celo slovenskih, to odvisi med drugim tudi od dejstva, da so tradicionalne stranke vprašanje sožitja nekako prezrle, oziroma da so ga reševale z ozkega vrha, ne da bi vanj pritegnile širše ljudske množice. Taborski pristop, ki je bil v preteklosti značilen za naše mesto in ga hočejo danes razne sile oživeti, onemogoča prav takšno široko demokratično prakso. Zaradi tega menimo, da je to največja nevarnost za naše mesto, kateri se mislimo postaviti po robu z odprto debato o vseh vprašanjih«.

Drugi uvodni članek je napisal Aleš Lokar pod naslovom »Kakšne so politične perspektive v našem mestu?« Pravzaprav gre za besedilo govora, ki ga je imel Lokar v tržaškem občinskem svetu ob glasovanju za proračun 1. julija lani. Revija pojasnjuje objavo tega govora s tem, »ker slovenski dnevnik v Trstu skraj brez izjeme ne prinaša stališč določenega dela naše narodnost-

ne skupnosti ter tako ustvarja vtis, da se njeno delovanje in nehanje popolnoma istoveti z enim samim delom, kar krepi mnenje, zlasti pri demokratičnih Italijanih, ki so do danes naklonjeni, da Slovenci ne poznamo pluralizma«.

Temu članku sledi 19 strani obsegajoča razprava arheologa Rajka Ložarja »K teoriji o skandinavskem izvoru Slovencev«, v kateri skuša s tradicionalnimi argumenti zavrnilo to teorijo. To razpravo je Ložar, ki živi kot upokojen muzejski ravnatelj v Združenih državah, objavil pred meseci že v argentinski slovenski reviji »Vestnik«. Očitno je želel zanesti razpravo o tem tudi v revijo, ki izhaja bliže matični Sloveniji.

Kar z več prispevki sodeluje v tej številki Mosta Lev Detela, od katerih zaslužita pozornost bralcev predvsem eseja. Eden ima naslov »Fašistoidnost navidezne morale v Javorškovih »Nevarnih razmerjih« ali primer značilnega sodobnega družbenega vedenja«. Naslov drugega pa se glasi: »Ustvarjalni navzkriž s prostorom in časom ob prebiranju slovstvenega doprinosa Mirka Javornika«. Oba eseja sta zelo temperamentno napisana, a zanimiva.

V novi številki Mosta najdemo tudi novelo ameriško-slovenskega pisatelja-emigranta Franka Bükviča »Napredovanje«. To je satirična zgodba o profesorjih na nekem ameriškem »collegu«. Glavna oseba je neki profesor Unbehagen, človek nemškega rodu, ki ga je napravil avtor za pravo šemo in se dela norca iz njega. Zgodba je tako vsebinsko kot jezikovno zelo šibka, napisana v tehnični črno-belega pisanja. Avtor Bükvič si je kljub dolgem bivanju v Ameriki ohranil veselje do slovenskega pisanja in toliko sposobnost jezikovnega izražanja — ima pa tudi precej talenta — da bi lahko pričakovali od njega veliko več

kot to, kar je pokazal v tej noveli. Pričakovali bi morda lahko, da bi se njegovo pisanje obogatilo in oplodilo s slovito odlično tehniko pripovedovanja ameriških novelistov in romanopiscev, ki bi jo mogel verjetno uspešno preizkusiti v slovenski literaturi, vendar pa ta njegova novela dokazuje, da se to ni zgodilo. Zato je novela v bistvu dolgočasna, tembolj ker je vzeta iz čisto profesorskega okolja ter vpliva neživljenjsko.

O Edvardu Kocbeku pišeta v zvezi z njegovo smrtjo dva avtorja in sicer Taras Kermauner in Denis Poniž. Kermauner objavlja besedilo predavanja, ki ga je imel o Kocbeku v Trstu v organizaciji Združenja Most v času, ko je bil Kocbek še živ in toliko zdrav, da se je lahko tistega večera še sam udeležil. V reviji se glasi naslov tega besedila »Svetotvorna pesem (ob Kocbekovem pentagramu)«. Kermauner veliko citira iz Kocbekovih pesmi, vendar imamo vtis, da je njegov Kocbek nekam preveč kermaunerski. Zdi se, da ima Kermauner dovolj posluha samo za določene strani ali bolje rečeno strune v Kocbekovi pesniški in miselni osebnosti, da pa drugih ne razume ali jih sploh ne sliši. Vendar se lahko reče, da je Kermauner med tistimi bolj poredko posejanimi, ki razumejo pomen Edvarda Kocbeka za sodobno slovensko kulturo. Neglede na to, če ga doume do konca ali ne, govori o njem vedno s spoštovanjem in celo občudovanjem. Vzbuja nam vtis, da je napravilo Kocbekovo pesniško delo, še bolj pa njegov celotni miselni svet, nanj velik vtis.

Bolj literarno-esejistično piše o Kocbeku Denis Poniž v svojem eseju »Lirski in epski zapiski o Kocbekovem »Pentagramu«. Poniž zaključuje esej z besedami: »Tako je "Pentagram" na eni strani proces obnavljanja poezije same (njene izvorne, temačne, čudežne moči), na drugi obnavljanje človeka in človeškega bivanja, torej temelja, na katerega je položena vsa tradicionalna slovenska poezija«.

Omeniti je še recenzijo pesniške zbirke sorednika Mosta Gina Brazzodura izpod peresa Leva Detela.

v h

Uspeh harfistke Tassini

Po premoru božičnih in novoletnih praznikov so se v goriškem avditoriju ponovno začele mateneje v sklopu Nedeljskih koncertov 1981-82, ki jih prireja kulturna organizacija »Lipizer« v sodelovanju z goriško občino, RAI in goriško hranilnico. Štiriindvajsetega januarja je bil na sporedu nastop, ki ga je publika pričakovala nestrpnost, saj že iz prejšnjih let pozna izvajalko, kakovostno tržaško harfistko Patrizio Tassini, ki je na pravi poti za uspešno mednarodno koncertno dejavnost.

Izvajane skladbe so bile zanimive in učinkovite. V »Legendi«, romantični Reniejevi skladbi so zlasti izstopile Tassinijeve interpretativne zmožnosti, ki je znala ubrati delikatno melanholične ritme tega dela. Sledila je Albenizova serenada »Granada«, ki je ustvarila vzdušje ritmov španskega polotoka. Prvi del koncerta se je zaključil s »Fantazijo na temo Vitave« Bedriha Smetane, pri kateri sta res izstopili izvajalkina virtuosnost in dovršenost interpretacije.

Sledila sta dva pojoča stavka v skladbah »Rapsodija« M. Grandjanyja in »Calmo e appassionato« tržaškega komponista Viozzija, ki je bil tudi prisoten pri izvedbi in deležen burnega ploskanja občinstva. Zaključek sta predstavljali »Prelude« v C duru Brokofieva in Salzedova »Sintillatione«, v katerem so zlasti izstopali zvo-

čni efekti. Na zahtevo občinstva je harfistka izven programa izvedla še Salzedovo »La desiderade« in Hačaturjanovo »Danse orientale«.

Program je kakor vedno uspešno predstavila prof. Maturro, zaključno besedo pa je imel podpredsednik združenja »Lipizer« dr. De Nicolo. Prihodnji koncert bo 7. februarja z nastopom dua čelo — klavir Maria Brunello in Massima Somenzi.

G.M.

POLOŽAJ NA KOSOVU

Agencija Tanjug je objavila podatke, ki jih je posredoval notranji minister avtonomne pokrajine Kosovo o zadnjih ukrepih proti albanskim skupinam in posameznikom. Minister je izjavil, da so odkrili 33 prevratniških skupin. V lanskem letu so skupno aretirali 800 ljudi na Kosovu, ker so delili nedovoljene letake in publikacije. Nadaljnjih 289 so jih obsodili na zaporne kazni zaradi sodelovanja v neredih marca in aprila, kakih 100 zapornikov pa še čaka na kazenski postopek.

Iz Goriške

PRISPEVKI POKRAJINE KULTURNIM DRUŠTVOM

Na zadnji seji pokrajinskega sveta, ki se je sestal pretekli petek pod predsedstvom prof. Cumpete, je 12 svetovalcev večine glasovalo za porazdelitev prispevkov kulturnim društvom, svetovalec MSI je glasoval proti, komunisti pa so se vzdržali. Prispevke so razdelili na podlagi deželne zakona št. 68, po katerem je dežela dodelila goriški pokrajini 54 milijonov lir; od teh je približno 14 odstotkov šlo slovenskim kulturnim društvom. Po 200 tisoč lir so prejela društva Hrast, Zupančič, Jezero, Naš prapor, Briški grič, Skala, Sovodnje in Mladinski klub, po 600 tisoč Gregorčič in Sedej, tri milijone pa ZSKP. Na podlagi zakona št. 13 pa so razdelili 115 milijonov lir in med temi tudi nekaterim slovenskim organizacijam; ZSKP 2,5 milijona lir, Glasbeni šoli pa 3,5. Iz tega sklada je najvišji prispevek 64,5 milijona šel glasbeni šoli v Gorici.

PREŠERNOVA PROSLAVA V GORICI

Prihodnjo nedeljo, 7. februarja, s pričetkom ob 17. uri bo v organizaciji ZSKD Prešernova proslava v goriškem Kulturnem domu. Na tem slovenskem kulturnem prazniku bodo najprej nastopili pevci Sovodnjanskega noneta; sledil bo govor Filiberta Benedetiča. Zatem je na programu predvajanje kratkega filma Darija Fandoliča z naslovom »Blisk v noči«, sledi izvedba monografije o Francetu Prešernu »Spoved lučnim bratom«, proslava pa se bo sklenila z razstavo ljubljanskega slikarja Franca Zupeta Krištofa.

KATALOG RAZSTAVE O ČASU MARIJE TEREZIJE

Prav lepo število ljudi si je doslej ogledalo razstavo o Goriški v času Marije Terezije, računajo okrog pet tisoč ljudi, tako da si pokrajinska uprava, ki je razstavo organizirala v palači Attems, prizadeva, da bi le ta bila odprta ne samo do konca februarja, ampak vsaj še en mesec. Ker je za to razstavo izredno zanimanje, želi pokrajinska uprava dati možnost še drugim, zlasti pa študentom, da si jo ogledajo. Pred dnevi so v Attemsovi palači predstavili tudi bogat katalog razstave z naslovom »Maria Teresa e il Settecento goriziano«; obsega približno tristo strani, je velikega formata, vsebuje veliko slik eksponatov, ki jih lahko vidimo v razstavnih prostorih, in zapiske preučevalcev tanih letnih obdobij. Cena kataloga je 18 tisoč lir. Prav gotovo je ta publikacija nad vse dobrodošla.

OBČINSKA SEJA V SOVODNJAH

● **nadaljevanje s 5. strani**
osebje obvladati tudi slovenski jezik. Po razpravi, v katero so posegli številni svetovalci, je župan zagotovil, da bo občinska uprava pri tem vprašanju naredila vse, kar je v njeni moči. Ob zaključku je interveniral še svetovalec Remo Devetak in zahteval, da se odstranijo drevesa, ki rastejo na bregu Vipave in ovirajo pogled voznikom, ki so namenjeni iz Sovodnj proti Malnišču oz. Peči; svetovalec Florenin pa je interveniral v zvezi s potrebo po očiščenju struge Vipave.

Trinkov koledar za leto 1982

Ob novem letu je izšel tradicionalni Trinkov koledar, ki je dalj časa izhajal v založbi slovenskih delavcev v Belgiji, nato v samozaložbi, letos pa je kot založnik podpisano Kulturno društvo »Ivan Trinko« v Čedadu. Koledar je s to številko stopil v XXX. letnik, doslej pa so ga urejali Josip Rustja, Rado Bednarik in od leta 1975 dalje Jožko Kragelj. Čeprav v žepni obliki in skromen po obsegu, se že od vsega začetka uveljavlja kot nekakšen letni zbornik Beneške Slovenije, saj vedno objavlja spise, pomembne za preteklost te najzahodnejše slovenske dežele, še posebej pomembni pa so tisti članki, ki se dotikajo življenja in dela msgr. Ivana Trinka. Koledar redno beleži tudi sedanje dogodke, pomembne za narodni razvoj beneških Slovencev. Važno je tudi ilustrirano gradivo, zlasti kulturnozgodovinskih spomenikov dežele in važnejših dogodkov ter prireditev.

Tudi letošnji koledar je zvest običajni zasnovi: Uvodnemu kalendarskemu delu sledi več priložnostnih sestavkov ob njegovi 30 letnici, ki nam nazorno približajo težavno vzdušje ob nastanku, govorijo pa tudi o vsebinski usmeritvi. Zdravko Reven, nekdanji izseljenski duhovnik v Belgiji, ki je tu izdajal glasilo za beneške Slovence in bil v prvih letih sozaložnik Trinkovega koledarja, obuja spomine na čas, ko je vzniknila zamisel o koledarju. Isti avtor v posebnem članku spregovori tudi o lističu za beneške Slovence v Belgiji. Tomaž Pavšič je prispeval toplo napisan članek ob 30-letnici koledarja, v katerem naniza nekaj misli o pomenu koledarja, ob tem pa neprisljano dodaja vzpodbudne besede, ki naj bi vzdramile narodno zavest in samozavest beneškoslovenskega ljudstva. Avtor, ki se je podpisal s kraticama A. B., je podal strokovno poglobljen pregled vsebine in temeljne usmeritve vseh 30 zvezkov koledarja.

Letošnji Trinkov koledar objavlja pismo iz leta 1951, ki sta ga msgr. Trinku poslala v Ljubljani živeča beneška Slovenca dr. Marjan Zdravljiv in prof. Avgust Černetič, pridružil pa se jima je podpolkovnik Franc Črnugelj-Zorko, ki je med zadnjo vojno kot partizan deloval tudi v Beneški Sloveniji. Pismo je nastalo v času, ko je v italijanskem časopisu potekala huda gonja proti slovenskim duhovnikom in tistim beneškim ljudem, ki so sodelovali s partizani. Evelina Pahor objavlja nekaj osebnih spominov na msgr. Trinka, Martin Jevnikar pa je napisal članek o Ivanu Trinku in Andreju Budalu v Vidmu; kot je znano, je prof. Budal od leta 1923 do 1946 živel in poučeval v Vidmu, tu je dolga leta prebival tudi Ivan Trinko, tako da je furlanska prestolnica za daljšo dobo gostila dva pomembna slovenska izobražena, ki sta tu ustvarila velik del svojega literarnega in znanstvenega opusa. Marijan Breclj je objavil pet pisem Marice Nadlišek-Bartlove Ivanu Trinku iz leta 1896, opremljenih s komentarjem in opombami. Prispevek pomeni dopolnilo tistemu v lanskem koledarju, ko je Breclj objavil dve Trinkovi pismi Marici Nadlišek-Bartolovi; celotna objavljena dokumentacija nam približa dve osebnosti iz naše kulturne preteklosti ne samo po literarno-zgodovinski, ampak tudi po človeški plati.

Sledi objava govora dr. Emila Cenčiča na Kamenici 1981, deset let zborovanj na tej planoti v bližini Stare gore se spominja Izidor Predan. Ljubka Šorli je napisala pesem »Stara gora v Beneški Sloveniji«. Marij Maver je objavil vtise iz popotne beležnice leta 1975, ko je skupaj z umetnostnima zgodovinarjema Emilijanom Cevcem in Vereno Koršič obiskal Beneško Slovenijo;

tu je dr. Cevc, ki je nekatere stare gorske cerkvice prvič obiskal, prišel do presenetljivih ugotovitev o delovanju slovenskih mojstrov v tej deželi. V naslednjem razdelku so objavljene narečne pesmi domačinke iz Rezije Silvine Paletti in Benečanke Valentine Petričič. Marijan Breclj je prispeval krajši spominski zapis na nedavno umrlega Edvarda Kocbeka, s katerim sta pred časom obiskala Trinkov grob, kamor je veliki slovenski pesnik postavil šopek rož. Tonca Ponediščak, znani beneški ljudski pevec in pripovedovalec, je objavil v domačem narečju svoje spomine na pre Luigija Clinjona (1859-1942). Še posebej razveseljivi so sestavki otrok, napisani v beneškem ali rezijanskem narečju, ki pričajo, da slovenska govornica v teh krajih še zdaleč ni mrtva. Zanimivo je tudi prebiranje kronike dogodkov v Beneški Sloveniji, ki so dokaz živahnega kulturnega in političnega delovanja med našimi rojaki.

Posebej velja omeniti tudi likovno opremo koledarja; ovitek je okrašen s fotografijami ovitkov Trinkovih koledarjev prejšnjih let, med besedilo pa so vključene aktualne fotografije oseb in dogodkov, pomembnih za Beneško Slovenijo. Letošnji koledar je skrbno uredil Jožko Kragelj, kot vedno pa ga je lično natisnila tiskarna Budin v Gorici.

M.V.

»SKAZANIJA O NAČALE SLAVJANSKOJ PIS'MENOSTI«

V zbirki »Pamjatniki srednevekeje istorije narodov centralnoj i vostočnoj Evropi«, založba Nauka (Moskva 1981) je izšla knjiga z omenjenim naslovom s prispevki oz. razpravami, ki so jih uredili Z. V. Udalcova, V. D. Koroljuk, A. J. Rogov, P. J. Zavoronkov, K. A. Osilova, Z. D. Samodurova in B. N.

Uvodna razprava ima naslov »Skazanija o načale slavjanskoj pis'menosti i savremennaja im epoha«. Sledi »Zitje Konstantina«, zatem »Zitje Metoda«, nato »Skazanje črnorizca Hrabra« »O pis'menah«. Nato komentarja k Zitjema in pričevanju Hrabra ter opombe.

OB STOLETNICI ROJSTVA MSGR. FOGARJA

■ nadaljevanje s 3. strani

svoje ljudstvo. Brez strahu je branil pravice slovenskega in hrvaškega naroda in prav zaradi tega je pri fašističnih oblasteh naletel na silovit odpor in na napadanje. Ta njegov odločni nastop za pravice Slovencev in Hrvatov v Trstu in na Primorskem pa je bil tudi pravi razlog, zaradi katerega je moral škof Fogar oditi. Uklonil se je volji Vatikana in oktobra leta 1936 zapustil Trst. Do svoje smrti leta 1971 je bival v Rimu. Tudi od tam pa je ohranjeval vedno stalne stike s Trstom in mnogimi duhovniki ter laiki. Nedvomno je bil škof Fogar zelo priljubljen med ljudstvom. Tržačani so ga celo imenovali »škof mladih«, ker je vedno veliko delal z mladino in zanjo. Tudi njegov vpliv na mlade generacije ni ugajal fašističnim veljakom. Še en razlog več, da je moral oditi iz Trsta.

Svečanosti, kot je bila sobotna maša, pa so lepa priložnost, da se ljudje spominjo ne samo lika tega škofa z veliko začetnico, ampak tudi dela, ki jo je Cerkev s svojimi slovenskimi in hrvaškimi duhovniki opravila za narodni obstoj Slovencev in Hrvatov.

- Jakec, kaj se ti zdi zdej ta politična situacija?
- Znaš, razvojna faza u kateri smo zdej, vselih nekje negativno pogojuje objektivno analizo vseh geopolitičnih silnic, ke u zadnem časi nekje destruktivno vplivajo na smotrno planiranje razvojne usmeritve ekonomskih dejavnikov. Tudi stihijsko rekompensiranje motoričnih faktorjev produkcije nekje zavira ekonomičnost stabilizacije kar spet nekje paralizira neke zdrave pobue za večjo stimulacijo konkretne storilnosti. Jn taku pole ratajo nekje gotove tendence skepticizma ke nekje povečavajo razkorak med administrativnimi prijemi jn anarhičnim usmerjevanjem destabilizacijskih tendenc.
- Ja, ja, zastopem.
- Pole moreš premiselt, de nekje nekatere centrifugalne sile nekontrolirano usmerjajo kriterije, ki bi nekje mogli drugače tudi politično problematiko nekje neposredneje obdržati v mejah konkretne stabilizacije.

- Sej, sej. Tudi meni se je taku zdelo.
- Tudi ne smemo pozabet, de nekontrolirano izkoriščanje negativnih komponent družbenih dejavnikov nekje prekomerno stimulira neracionalno izkoriščanje tehnoloških sredstev jn pole nekje zmanjšuje možnosti skladne rasti, ke be lahko nekje objektivno v večji meri kompenzirala nevšečne usmeritve neodgovornih operaterjev.
- Tudi jest sm nekje mislu glih taku.
- Ben videš. Zatu pole ni čudno če analitiki gledajo pesimistično na sodobno nepremišljeno rotacijo odgovornih kadrov, ke nekje pospešuje samo neutemeljeni skepticizem jn zavira ekonomičnost temeljitih prijemov.
- Ja, zdej so porasli tudi kafe.
- Zatu be mogli odgovorni činitelji večjo pažnjo posvetet zakonskim instrumentom, ke be mogli bet temeljito analizirani jn dokumentirani, taku, de be nekje administrativno pravilno zastavljali problematiko momenta jn nekje z večjo dinamiko vplivali na zaviranje neutemeljnega razsipanja finančnih sredstev.
- Taku, taku. Razvojni zakoni terjajo, de neposredne proizvajalce napotimo k nekje temeljitejšim kriterijem pr oblikovanju produkcijskih sistemov.
- Videm, de si me zastopu. Operativna sredstva bo treba nekje potencirat in ustvarjat nekje harmonično ravnotežje. Taku bo tudi baza z večjim elanom nekje doprinesla svoj odločilni koeficjent k nekje neizbežni normalizaciji. Me prou veseli, de si me zastopu.
- Perfektno. Lepše jn bol nazorno nisi mogu nekje povedat.
- Videš, ljubi Mihec, zdej ti pej povem, de si nekje mona.
- Ja, Jakec, vzamem na znanje tvojo kategorično izjavo. S pripombo, de taku velek ku ti vselih nisem.

Salvador - ZDA

Ameriški zunanji minister Haig je na kongresu branil sklep vlade, naj se zviša vojaška pomoč Salvadorju od skupnih 30 na 85 milijonov dolarjev. Zunanji minister je dejal, da je ta sklep nujen glede na dejstvo, da Kuba in Nikaragva resno ogrožata vse države ob Karibskem morju. Haig je pristavil, kako je skušala washingtonska vlada omiliti spor s Kubo in Nikaragvo, vendar sta ti dve državi odgovorili tako, da sta sklenili še tesnejše zveze s Sovjetsko zvezo in da sta pospešili oboroževanje.

V Salvadorju grozi huda nevarnost demokraciji, kajti gverilci, tako je dejal ameriški zunanji minister, ob podpori Kube in Nikaragve so trdno odločeni s silo prevzeti oblast, medtem ko se zavedajo, da bi oblasti ne mogli prevzeti po demokratski poti, to je s svobodnimi volitvami.

SLOVENSKA SKUPNOST ZA PREKLIC ZAKONA O KRAŠKIH REZERVATIH

■ nadaljevanje s 1. strani

seveda deželni svet odobri, mora nato predsednik deželnega odbora poslati vladi za predložitev obema zbornicama. Šele v primeru, da jih parlament odobri, so taki predlogi, za odobritev katerih se je postopek začel v okviru deželnega sveta, sprejeti.

SSk je torej deželnemu svetu predlagala ukinitve tako imenovanega »zakona Belci« o kraških rezervatih. V poročilu, ki spremlja ta predlog, pravi, da zakon, ki je bil odobren leta 1971, doslej ni bil izvajan, zato ni nobenega interesa, še manj pa potrebe, da bi ga še naprej ohranili. Po drugi strani je treba dodati — pravi SSK — da je dežela na osnovi svojih statutarnih pristojnosti takoj posegla v ta posebni sektor z navodili in načrti za zaščito, tako glede vsebine kot tudi teritorija, kot si jo je zastavil državni zakon. Poleg tega je 2. oktobra 1978 polnopravno stopil v veljavo deželni urbanistični načrt, ki določa celo vrsto točnih in kvalificiranih predpisov glede področij krajinske zaščite in glede parkov: ti normativi so namenjeni tako takojšnji zaščiti kakor tudi prilagoditvi posameznih podrejenih urbanističnih instrumentov z v času, obvezujočimi variantami.

V spremnem poročilu deželnega urbanističnega načrta je tudi precizirano — dodaja SSK — da ta področja krajinske zaščite in parkov vključujejo področja, ki jih določa državni zakon poleg še drugih večjih območij tržaškega Krasa in območij nad morjem. V poročilu je tudi rečeno — pravi SSK — da ustanovitev deželnega sistema zaščitnih področij učinkovito prispeva k obrambi naravnega okolja in da bo vse to moralo najti v naslednjih fazah načrtovanja, kot tudi v posebnih ohranitvenih in razvojnih načrtih ter s sodelovanjem krajevnega prebivalstva, postopno operativno poglobitev, ki bo namenjena ne samo naravnim komponentam v strogem pomenu besede, ampak tudi in predvsem človeku in njegovemu poseganju ter valorizaciji njegove prisotnosti in dela.

Idealizem in terorizem

■ nadaljevanje s 1. strani

»delavskega duhovnika« iz Furlanije, o katerem poročajo, da se je spajdašil s teroristi in bil celo njihov navdihovalec. Pustil je dušnopastirsko službo in se zaposlil v tovarni, a tudi tam ni redno delal, vozaril se je okrog, si sposojal denar na levo in desno, si ga priskrbel tudi z goljufijo, in ga seveda ni vračal. Krščeval je in poročal, a krstov in porok ni vpisoval v matične knjige in podatkov ni sporočal pristojnim uradom. Ni torej opravljal tistega, kar je bila njegova dolžnost, in ni bil socialen človek, za kar se je izdajal. Kakšen idealni red na svetu bi hotel ustvariti tak človek? Idealni red za lenuhe, goljufe in brezdelneže?

Prepričani smo lahko, da so iz takega testa napravljeni tudi vsi drugi teroristi, borci za »revolucijo« in idealni družbeni red. Pretežno jim je živeti normalno delovno življenje, zato sanjarijo o družbenem redu, v katerem bi lahko živeli brez dela. Delali naj bi drugi, seveda v suženjskem položaju, oni pa bi samo komandirali, grozili upornežem z revolverji in brzostrelkami ter predpisovali vsem, kaj smejo in kaj ne smejo, celo kaj smejo misliti in kaj ne. To bi bil idealni koncentracijski lager, o kakršnem sta sanjarila Stalin in Hitler,

samo raztegnjen na vso Italijo, na vso Evropo in celo na ves svet.

Idealizem brez čuta za realnost je najhujše mamilo, ki lahko spremeni tudi najbolj nadarjene in celo izobražene ljudi v blazneže. Taki pa s skrivnostno močjo privlačijo vse naivneže in umske reveže, ki ne znajo misliti z lastno glavo, pa tudi — in to je še hujše — ljudi s kriminalnimi, morilskimi nagnjenji, kajti taki nagonsko zavohajo, da se bodo v službi fantastičnih idealistov lahko nasitili krvi. Profesorji idealisti so zato vedno obdani z rablji Savastovega kova. Idealisti, ki hočejo z revolverji in brzostrelkami prisiliti ljudi v idealno družbo, živečo pod terorjem, nujno potrebujejo morilce in rablje; ti in taki, ki bi radi to postali, pa potrebujejo voditelje. To je podoba italijanskega in vsakršnega terorizma, ki mu gre za »idealno družbo«.

Boljšo človeško družbo pa je seveda mogoče ustvariti samo s trudom, z dobrim vsakdanjim delom, z vzgojo otrok in samega sebe, z lastnim vzgledom in s pametnim uporabljanjem sredstev, ki nam jih nudi okolje. To je dolg proces, ki traja že tisočletja in je pripeljal že do velikih uspehov, in ki gotovo ne bo nikoli končan, kajti to je tisto, kar daje zgodovini smisel in mik.